

Skupština Crne Gore
Parlamentarna budžetska kancelarija

Tekući prihodi budžeta Crne Gore u periodu 2017-2023. godine

Broj:7/2023
Klas. br: 00-51-6/23-7
Datum: maj 2023. godine
Pripremila: Parlamentarna budžetska kancelarija

* Parlamentarna budžetska kancelarija Skupštine Crne Gore, prilikom izrade istraživačkih radova, koristi se javno dostupnim podacima i podacima iz baza ograničenog pristupa, strogo vodeći računa o kredibilnosti izvora. Kancelarija ulaže sve razumne napore da informacije sadržane u istraživačkom radu budu tačne i potpune, ali ne snosi odgovornost za eventualnu netačnost i nepotpunost istih. Stavovi izrečeni u tekstu ne predstavljaju zvaničan stav Skupštine Crne Gore.

** Svi pojmovi upotrijebljeni u istraživačkom radu u muškom gramatičkom rodu obuhvataju muški i ženski rod lica na koja se odnose.

Sadržaj

Uvod.....	4
Akcize.....	6
Porez na dodatu vrijednost.....	8
Porez na dobit pravnih lica.....	10
Porez na dohodak fizičkih lica.....	12
Porez na kafu.....	13
Porez na promet nepokretnosti.....	14
Porez na promet upotrebljavanih motornih vozila, plovni objekata, vazduhoplova i letilica.....	16
Porez na upotrebu putničkih motornih vozila, plovni objekata, vazduhoplova i letilica.....	17
Porez na premije osiguranja.....	19
Porez na ugljovodonike.....	20
Doprinosi za obavezno socijalno osiguranje	20
Carine.....	21
Takse.....	23
Naknade.....	24
Ostali prihodi.....	25
Spisak grafika i tabela.....	27
Izvori informacija.....	29

Uvod

U analizi, koju je pripremila Parlamentarna budžetska kancelarija, predstavljeni su tekući prihodi budžeta, promjene u odnosu na prethodne godine, trendovi u periodu 2017 - 2023. godine, kroz tabelarnu i grafičku vizualizaciju podataka.

U Zakonu o budžetu i fiskalnoj odgovornosti¹ je prepoznat pojam primici kojim se definišu sva primanja budžeta. Primici obuhvataju: tekuće prihode (poreze, doprinose, takse, naknade i ostale prihode); primitke od prodaje imovine; primitke od otplate kredita; donacije i transfere; pozajmice i kredite (domaće i inostrane); druge prihode, u skladu sa zakonom.

Tekući prihodi budžeta obuhvataju prihode koje država ubira silom zakona (porezi, doprinosi, naknade) ili dobrovoljno (takse, dio ostalih prihoda) na svojoj teritoriji za period od jedne godine. Oni predstavljaju realni fiskalni kapacitet države i u principu bi ova vrsta prihoda trebala da pokrije javne rashode za jednogodišnji period. Ukoliko to nije slučaj, država se mora zaduživati da bi podmirila javne potrebe ili prodati imovinu kako bi mogla da izbalansira budžet.²

Direktne poreze, koji terete privrednu sposobnost obveznika pogađajući neposredno (direktno) njegovu imovinu ili prihode, čine: porez na dobit pravnih lica, porez na dohodak fizičkih lica, porez na nepokretnost, porez na upotrebu putničkih motornih vozila, plovni objekata, vazduhoplova i letilica i porez na premije osiguranja.

Indirektne porezi, koji se naplaćuju u vezi s radnjama proizvodnje, potrošnje ili razmjene dobara, dijele se na: porez na dodatu vrijednost, akcize, carine, porez na promet nepokretnosti i porez na promet upotrebljivanih motornih vozila, plovni objekata, vazduhoplova i letilica.

Pod drugim fiskalitetima smatraju se: doprinosi za obavezno socijalno osiguranje, takse, koncesije i naknade.

1 Zakon o budžetu i fiskalnoj odgovornosti ("Službeni list Crne Gore", br. 020/14, 056/14, 070/17, 004/18, 055/18 o 066/19, 070/21, 145/21, 027/23)

2 Javne finansije - prvo izdanje, Nikola Vukičević

Tekući prihodi budžeta Crne Gore

- Akcize
- Porez na dodatu vrijednost – PDV
- Porez na dobit pravnih lica
- Poreza na dohodak fizičkih lica
- Doprinosi za obavezno socijalno osiguranje
- Porez na kafu
- Porez na promet nepokretnosti
- Porez na promet upotrebljivanih motornih vozila, plovni objekata, vazduhoplova i letilica
- Porez na upotrebu putničkih motornih vozila, plovni objekata, vazduhoplova i letilica
- Porez na premije osiguranja
- Porez na ugljovodonike
- Doprinosi
- Carine
- Takse
- Naknade
- Ostali prihodi

Akcize

Akciza predstavlja jedan od tekućih prihoda budžeta, a shodno Zakonu o akcizama¹ plaća na akcizne proizvode proizvedene u Crnoj Gori i akcizne proizvode koji se uvoze u Crnu Goru.

Akcizni proizvodi u Crnoj Gori su:

- alkohol i alkoholna pića;
- duvanski proizvodi uključujući i bezdimni duvanski proizvod;
- mineralna ulja, njihovi derivati i supstituti i ugalj;
- gazirana voda;
- tečnosti za punjenje elektronskih cigareta;
- proizvodi od plastike za jednokratnu upotrebu.

Od 1. juna 2023. godine, na snagu stupa odredba Zakona kojom je obuhvat akciznih proizvoda proširen na proizvode od šećera, kakaoa i sladoled.

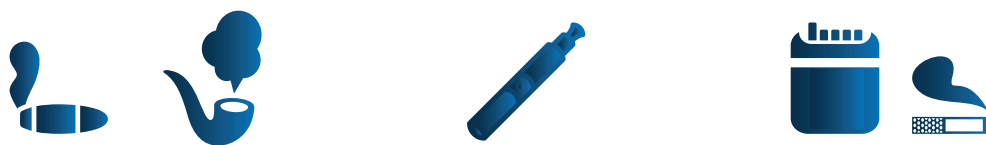
Alkohol i alkoholna pića:

Alkohol i alkoholna pića na koja se plaća akciza su: pivo, vino, ostala fermentisana pića, međuproizvodi i etil alkohol.

Duvanski proizvodi:

Duvanski proizvodi na koje se plaća akciza su: cigarete, cigare, cigarilosi, duvan za pušenje (fino rezani duvan za savijanje cigareta i drugi duvan za pušenje), proizvodi namijenjeni za udisanje pare bez sagorijevanja, duvan za žvakanje i duvan za šmrkanje (burmut).

Mineralna ulja, njihovi derivati i supstituti:

Akciza se plaća na mineralna ulja, njihove derivate i supstitute i to: olovni benzin, bezolovni benzin, kerozin, gasna ulja, prirodni plin, ulje za loženje, tečni naftni gas i biogoriva.

¹ Zakon o akcizama ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 065/01, 012/02, 076/05, "Službeni list Crne Gore", br. 076/08, 050/09, 078/10, 040/11, 061/11, 028/12, 038/13, 045/14, 008/15, 001/17, 050/17, 055/18, 076/20, 049/22, 065/22 152/22 027/23)

Ugalj

Akciza na ugalj koji se koristi kao gorivo, se plaća po gigadžulu (GJ) bruto toplotne vrijednosti.

Šećer, kakao i sladoled

Na proizvode od šećera, kakaoa i sladoleda se plaća akciza u skladu sa zakonom i shodno carinskoj nomenklaturi.

Gazirana voda

Kafa na koju se plaća akciza je: pržena i nepržena kafa sa ili bez kofeina, ekstrakti, esencije i koncentracije kafe i ostali proizvodi od kafe.

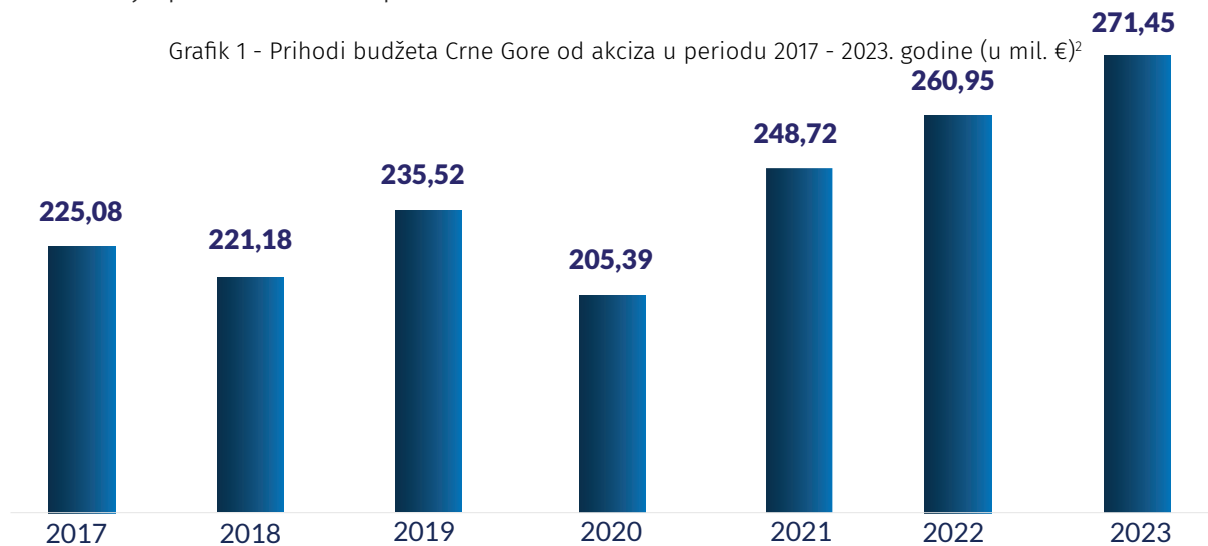
Proizvodi o plastike

Na proizvode od plastike za jednokratnu upotrebu plaćaju se akcize koje su zakonski određeni shodno carinskoj nomenklaturi.

U nastavku je prikazan trend prihoda od akciza:

Grafik 1 - Prihodi budžeta Crne Gore od akciza u periodu 2017 - 2023. godine (u mil. €)²

U nastavku je prikazano učešće prihoda od akciza u tekućim prihodima:

Tabela 1 - Učešće prihoda od akciza u periodu 2017 - 2023. godine (u mil. € i %)³

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Tekući prihodi	1.534,41	1.708,02	1.838,73	1.573,19	1.861,40	1.874,41	2.096,33
Akcize	225,08	221,18	235,52	205,39	248,72	260,95	271,45
Učešće	14,67%	12,95%	12,81%	13,06%	13,36%	13,92%	12,95%

Može se konstatovati da je u periodu od 2020. do 2023. godine evidentan porast prihoda od akciza, te da je u 2023. godini predviđeno 271,45 mil.€, prihoda od akciza.

² Podaci za period 2017. i 2018. godinu preuzeti su iz zakona o završnom računu za navedene godine; za 2019. i 2020. i 2021. iz predloga zakona o završnom računu budžeta za navedene godine; za 2022. iz Zakona o budžetu Crne Gore za 2022. godinu; za 2023. godinu iz Zakona o budžetu Crne Gore za 2023. godinu.

³ Isto kao 2

Porez na dodatu vrijednost – PDV

Porez na dodatu vrijednost, kao opšti porez na potrošnju, obračunava se i plaća u svim fazama prometa oporezivih proizvoda, odnosno oporezivih usluga, u skladu sa Zakonom o porezu na dodatu vrijednost⁴. PDV se obračunava i plaća na promet proizvoda i promet usluga koje poreski obveznik u okviru obavljanja svoje djelatnosti vrši uz naknadu; kao i uvoz proizvoda u Crnu Goru.

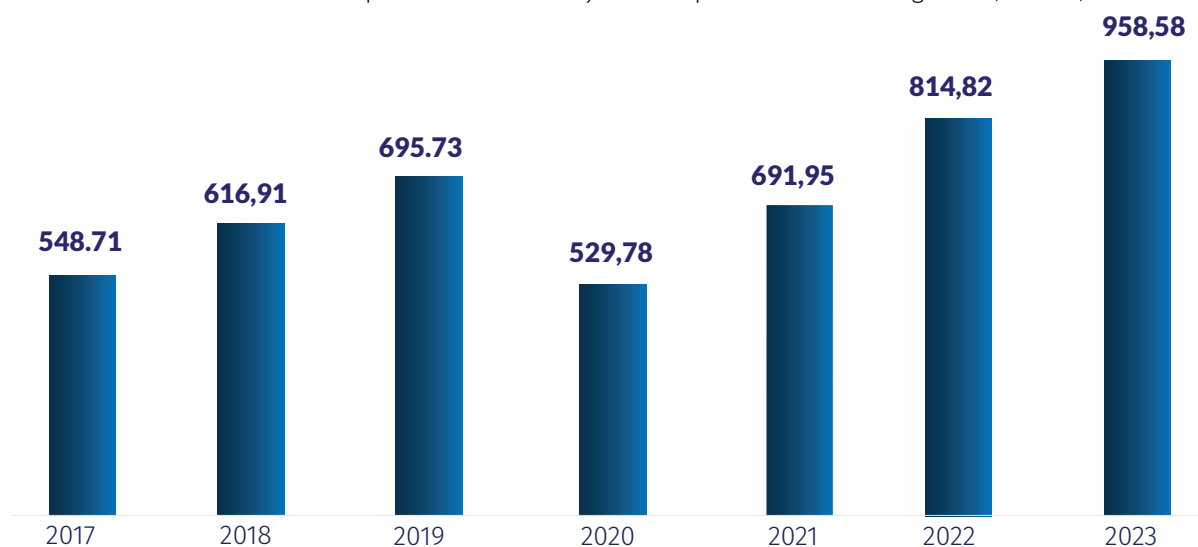
Osnovica PDV-a je sve što predstavlja plaćanje koje je poreski obveznik primio ili će primiti od kupca, naručioaca ili trećeg lica za izvršeni promet proizvoda, odnosno usluga, uključujući subvencije koje su neposredno povezane sa cijenom takvog prometa, osim PDV.

U poresku osnovicu se uračunavaju: akcize i drugi porezi, takse, carine i druge uvozne dažbine, osim PDV i posredni troškovi, kao što su provizije, troškovi ambalažiranja, prevoza i osiguranja.

Prihodi od PDV-a pripadaju budžetu Crne Gore.

U nastavku je prikazan trend prihoda od PDV-a:

Grafik 2 - Prihodi od poreza na dodatu vrijednost u periodu 2017 - 2023. godine (u mil. €)⁵

PDV se obračunava i plaća po **opštoj stopi od 21%** od svakog prometa proizvoda, usluga i uvoza proizvoda, osim od prometa proizvoda, usluga i uvoza proizvoda za koje je propisano da se PDV plaća po **sniženoj stopi**, kao i od prometa proizvoda, usluga i uvoza proizvoda za koje je propisana **nulta (0) stopa PDV**.

PDV se obračunava i plaća po **sniženoj stopi od 7%**, od prometa proizvoda, usluga i uvoza proizvoda osnovnih proizvoda za ljudsku ishranu, lijekova, medicinskih sredstava, udžbenika i nastavnih sredstavaka, knjiga, usluga smještaja u hotelima, pripremanja i usluživanja hrane, vode za piće, usluga javnog prevoza putnika i dr.

Nulta stopa PDV-a se primjenjuje za izvozne transakcije, isporuke lijekova i medicinskih sredstava koji se finansiraju iz sredstava Republičkog fonda za zdravstveno osiguranje, proizvode i usluge koji se koriste u vezi sa međunarodnim vazdušnim i pomorskim saobraćajem, proizvode namjenjene za diplomatska i konzularna predstavništva i dr.

⁴ Zakon o porezu na dodatu vrijednost ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 065/01, 012/02, 038/02, 072/02, 021/03, 076/05, 004/06, "Službeni list Crne Gore", br. 016/07, 073/10, 040/11, 029/13, 009/15, 053/16, 001/17, 050/17, 046/19, 073/19, 080/20, 008/21, 059/21, 146/21, 049/22, 065/22, 140/22, 003/23)

⁵ Isto kao 2

Nulta stopa PDV-a se primjenjuje i na isporuku proizvoda i usluga za gradnju i opremanje ugostiteljskog objekta kategorije pet i više zvjezdica, energetskog objekta za proizvodnju električne energije instalisane snage veće od 10 MW i kapaciteta za proizvodnju prehrambenih proizvoda razvrstanih u okviru sektora C grupa 10 Zakona o klasifikaciji djelatnosti⁶, čija investiciona vrijednost prelazi 500.000 eura.

U nastavku je prikazan trend učešća prihoda od PDV-a u tekućim prihodima:

Tabela 2- Učešće prihoda od PDV-a u tekućim prihodima u periodu 2017 - 2023. godine (u mil. € i %)⁷

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Tekući prihodi	1.534,41	1.708,02	1.828,73	1.573,19	1.861,40	1.874,41	2.096,33
PDV	548,71	616,91	695,73	529,78	691,95	814,82	958,98
Učešće	35,76%	36,12%	37,84%	33,68%	37,17%	43,47%	45,75%

Zakon o PDV-u predviđa više vrsta oslobođenja od plaćanja PDV-a i ista se odnose na usluge od javnog interesa (poštanske usluge, zdravstvene usluge, socijalno osiguranje) kod uvoza proizvoda, kao i određena specifična oslobođenja (usluge osiguranja i reosiguranja; promet nepokretnosti; finansijske usluge; usluge davanja u zakup stambenih prostorija duže od 60 dana; zlato i druge plemenite metale, banknote i kovanice koje uvozi Centralna banka Crne Gore, kao i usluge igara na sreću).

Izmjenama i dopunama Zakona o PDV-u⁸, iz 2017. godine, stopa PDV-a povećana je sa 19% na 21%, a ova odredba počela se primjenjivati od početka 2018. godine. Takođe, 2019. godine, donesen je i Zakon o fiskalizaciji u prometu proizvoda i usluga⁹, koji je sa primjenom počeo 1. januara 2021. godine.

Imajući u vidu gore navedeno, u 2021. i 2022. godini izvršena je, a u 2023. godini planirana veća naplata poreza na dodatu vrijednost. U 2022. godini naplaćeno je više PDV-a u odnosu na 2021. godinu i to za 122,87 mil.€, dok se u 2023. godini očekuje veća naplata poreza od PDV-a za 144,56 mil.€ u odnosu na 2022. godinu.

6 ("Službeni list CG", broj 18/11)

7 Isto kao 2

8 Skupština Crne Gore 26. saziva, na Četrnaestoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2017. godini, dana 26. jula 2017. godine donijela je Zakon o izmjenama i dopunama zakona o porezu na dodatu vrijednost

9 Skupština Crne Gore 26. saziva, na Desetoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2019. godini, dana 31. jula 2019. godine, donijela je Zakon o fiskalizaciji u prometu proizvoda i usluga

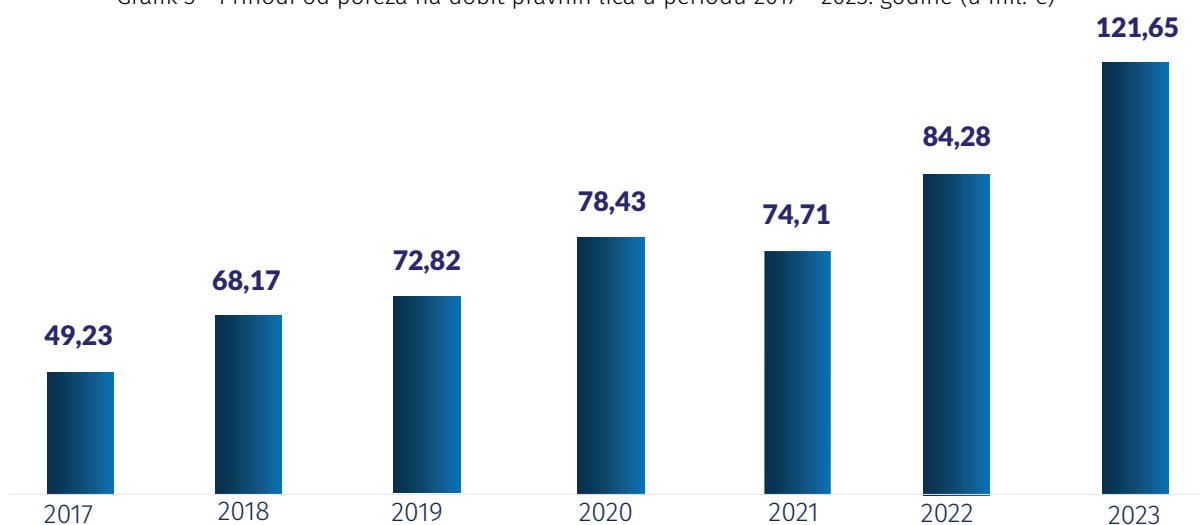
Porez na dobit pravnih lica

U skladu sa Zakonom o porezu na dobit pravnih lica¹⁰, obveznik poreza na dobit je rezidentno, odnosno nerezidentno pravno lice koje obavlja djelatnost radi sticanja dobiti. Predmet oporezivanja rezidentnog pravnog lica je dobit koju to lice ostvari u Crnoj Gori i izvan Crne Gore, a predmet oporezivanja nerezidenta je dobit koju to lice ostvari u Crnoj Gori.

Izvorima dobiti smatraju se prihodi ostvareni po osnovu prodaje dobara proizvedenih u Crnoj Gori; pružanja usluga u Crnoj Gori; kamata, dividendi, korišćenja imovinskih prava u Crnoj Gori; eksploatacije prirodnog bogatstva; prodaje nepokretne i pokretne imovine, osiguranje. Prihodi od poreza na dobit pripadaju budžetu Crne Gore.

U nastavku je prikazan trend prihoda od poreza na dobit pravnih lica:

Grafik 3 - Prihodi od poreza na dobit pravnih lica u periodu 2017 - 2023. godine (u mil. €)¹¹

Porez na dobit pravnih lica u Crnoj Gori propisan je Zakonom o porezu na dobit pravnih lica i plaća se po stopi od:

- 9% od poreske osnovice do 100.000,00 eura;
- od 100.000,01 eura do 1.500.000,00 eura: 9.000,00 eura + 12% na iznos preko 100.000,01 eura;
- preko 1.500.000,01 eura: 177.000,00 eura + 15% na iznos preko 1.500.000,01 eura.

U nastavku je prikazano učešće prihoda od PDV-a u tekućim prihodima:

Tabela 3 - Učešće prihoda od poreza na dobit pravnih lica u tekućim prihodima u periodu 2017 - 2023. godine (u mil. €)¹²

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Tekući prihodi	1.534,41	1.708,02	1.838,73	1.573,19	1.861,40	1.874,41	2.096,33
Porez na dobit	49,23	68,17	72,82	78,43	74,71	84,28	121,65
Učešće	3,21%	3,99%	3,96%	4,99%	4,01%	4,50%	5,80%

¹⁰ Zakon o porezu na dobit pravnih lica ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 065/01, 012/02, 080/04, "Službeni list Crne Gore", br. 040/08, 086/09, 040/11, 014/12, 061/13, 055/16, 146/21, 152/22, 028/23)

¹¹ Isto kao 2

¹² Isto kao 2

Iz Zakona se izuzimaju plaćanja poreza po odbitku isplate izvršene po osnovu zajma, odnosno pozajmice koje obveznik poreza na dobit izvrši prema fizičkim licima koja nemaju status povezanog lica do iznosa od 5.000 eura na godišnjem nivou.

Uvodena je posebna stopa poreza po odbitku od 30% na prihode isplaćene nerezidentnom pravnom licu koje je osnovano ili ima registrovano sjedište ili ima sjedište uprave ili mjesto stvarne uprave na teritoriji sa poreskim suverenitetom. Listu teritorija sa poreskim suverenitetom objavljuje Ministarstvo finansija na internet stranici. Ova odredba se ne odnosi na nerezidentno lice koje ima status rezidenta u državi sa kojom Crna Gora ima zaključen sporazum o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja.

Zakon o porezu na dobit pravnih lica propisuje da je, u cilju stimulisanja privrednih aktivnosti u nedovoljno razvijenim područjima, predviđena mogućnost korišćenja poreske olakšice za otpočinjanje biznisa u privredno nedovoljno razvijenim opštinama. Novoosnovanom pravnom licu koje obavlja djelatnost u privredno nedovoljno razvijenim opštinama obračunati porez na dobit za prvih osam godina umanjuje se u iznosu od 100%. Ovu olakšicu mogu da koriste i druga pravna lica koja osnivaju poslovnu jedinicu u privredno nedovoljno razvijenim opštinama.

Oslobađa se od plaćanja poreza na dobit pravnih lica korisnik podsticajne mjere za razvoj istraživanja i inovacija u skladu sa zakonom kojim se uređuju podsticajne mjere za razvoj istraživanja i inovacija.

Porez na dobit u skladu sa Zakonom ne plaćaju: državni organi, organi državne uprave, organi lokalne uprave, javni fondovi, javne ustanove, turističke organizacije, sportski klubovi, sportska društva i savezi, vjerske zajednice, umjetnička udruženja, političke stranke, komore, sindikati i nevladine organizacije, ako su u skladu sa posebnim zakonom osnovane za obavljanje nedobitne djelatnosti.

Može se konstatovati da je u 2022. godini, kao i planom za 2023. godinu došlo do porasta prihoda i očekivanih prihoda od poreza na dobit pravnih lica što predstavlja rezultat bolje naplate prihoda, te uvođenja progresivne stope oporezivanja, koja je stupila na snagu donošenjem Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dobit pravnih lica¹³.

¹³ Skupština Crne Gore 27. saziva na Petoj sjednici Drugog redovnog (jesenjeg) zasijedanja u 2021. godini, dana 29. decembra 2021. godine, donijela je Zakon o izmjenama i dopunama zakona o porezu na dobit pravnih lica

Porez na dohodak fizičkih lica

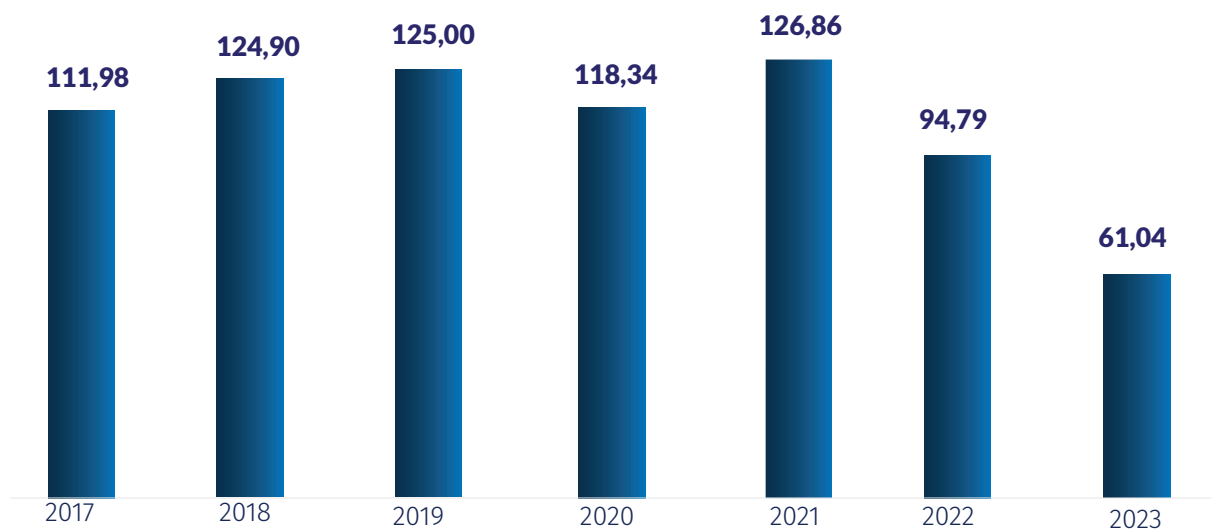
U skladu sa Zakonom o porezu na dohodak fizičkih lica¹⁴, obveznik poreza na dohodak fizičkih lica je rezidentno, odnosno nerezidentno fizičko lice koje ostvari dohodak iz izvora utvrđenih Zakonom o porezu na dohodak fizičkih lica.

Prihodi od poreza na dohodak pripadaju budžetu Crne Gore i budžetima jedinica lokalne samouprave u srazmjeri utvrđenoj posebnim zakonom.

Porez na dohodak plaća se na prihode iz: ličnih primanja; samostalne djelatnosti; imovine; kapitala; kapitalnih dobitaka; prihoda od sportske djelatnosti; prihoda od autorskih i srodnih prava, patenta, žiga i prihodi samostalnih stručnjaka u kulturi.

U nastavku je prikazan trend prihoda od poreza na dohodak fizičkih lica:

Grafik 4 - Prihodi od poreza na dohodak fizičkih lica u periodu 2017 - 2023. godine (u mil. €)¹⁵

Stopa poreza na dohodak:

- 1) koji je ostvaren na osnovu prihoda od ličnih primanja:
 - 0% na iznos oporezivog dohotka do 700,00€,
 - 9% na iznos oporezivog dohotka od 700,01€ do 1.000,00€,
 - 15% na iznos oporezivog dohotka od 1.000,01€;
- 2) koji je ostvaren na osnovu prihoda od samostalne djelatnosti
 - 9% na iznos oporezivog dohotka od 8.400,01€ do 12.000,00€,
 - 15% na iznos oporezivog dohotka od 12.000,01€;
- 3) iznosi 15% od poreske osnovice za prihode od imovine, kapitala, kapitalnih dobitaka, prihoda od sportske djelatnosti, prihoda od autorskih i srodnih prava, patenta, žiga i prihodi samostalnih stručnjaka u kulturi, primanja koja nijesu zarada.

¹⁴ Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 065/01, 012/02, 037/04, 029/05, 078/06, 004/07, "Službeni list Crne Gore", br. 086/09, 073/10, 040/11, 014/12, 006/13, 062/13, 060/14, 079/15, 083/16 o, 067/19, 059/21, 146/21, 152/22)

¹⁵ Isto kao 2

U nastavku je prikazano učešće prihoda poreza na dohodak fizičkih lica u tekućim prihodima:

Tabela 4 - Učešće prihoda od poreza na dohodak fizičkih lica u tekućim prihodima u periodu 2017 - 2023. godine (u mil. €)¹⁶

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Tekući prihodi	1.534,41	1.708,02	1.838,73	1.573,19	1.861,40	1.874,41	2.096,33
Porez na doh. fizičkih lica	111,98	124,90	125,00	118,34	126,86	94,79	61,04
Učešće	7,30%	7,31%	6,80%	7,52%	6,82%	5,06%	2,91%

Dohotkom se ne smatraju prihodi ostvareni po osnovu: propisa o pravima invalida; dječjeg dodatka i posebne pomoći za opremu novorođene djece; osnovnih prava iz oblasti socijalne zaštite; pomoći zbog uništenja ili oštećenja imovine usljed elementarnih nepogoda ili drugih vanrednih događaja; naknade iz zdravstvenog osiguranja, osim naknade zarada; nasleđa i poklona; organizovane socijalne i humanitarne pomoći; državnih nagrada ustanovljenih zakonom; penzija, osim penzija ostvarenih u skladu sa zakonom kojim se uređuju zarade državnih i javnih funkcionera i invalidnina; nagradnih igara i igara na sreću; osiguranja stvari, života i imovine.

Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica propisuje da se poreskom obvezniku koji otpočne obavljanje djelatnosti u privredno nedovoljno razvijenim opštinama, obračunati porez za prvih osam godina umanjuje u iznosu od 100%. Ukupan iznos poreskog oslobođenja za period od osam godina ne može biti veći od 200.000,00 eura. Zakon o finansiranju lokalne samouprave¹⁷ propisuje da se opštini ustupa 12% prihoda od poreza na dohodak fizičkih lica ostvarenih na njoj teritoriji, dok se Prijestonici ustupa 18%, a Glavnom gradu 15% prihoda od poreza na dohodak fizičkih lica ostvarenih na njoj teritoriji.

U periodu 2017 - 2021. godine prihodi od poreza na dohodak fizičkih lica bili su u prosjeku od 120 mil.€ godišnje. Imajući u vidu da je Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica¹⁸ uvedeno progresivno oporezivanje gdje se ne oporezuje dohodak ispod 700€, u 2022. godini prihodi budžeta od poreza na dohodak fizičkih lica iznosili su 94,79 mil.€, dok su planirani za 2023. godinu u visini od 61,04 mil.€.

Porez na kafu

Porez na kafu u Crnoj Gori propisan je Zakonom o porezu na kafu¹⁹, koja se na teritoriji Crne Gore stavlja u slobodan promet. Predmet oporezivanja je kafa koja se uvozi ili proizvodi na teritoriji Crne Gore.

Porez na kafu se plaća se po jednom kilogramu neto mase kafe na:

- neprženu kafu - 1,00 €;
- prženu kafu - 0,80 €;
- ljuspice i opne od kafe - 1,00 €;
- ekstrakte, esencije i koncentrate od kafe - 1,30 €

¹⁶ Isto kao 2

¹⁷ Član 26 Zakon o finansiranju lokalne samouprave ("Službeni list Crne Gore", br. 003/19 i 086/22)

¹⁸ Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica donijela je Skupština Crne Gore 27. saziva, na Petoj sjednici Drugog redovnog (jesenjeg) zasjedanja u 2021. godini, dana 29. decembra 2021. godine

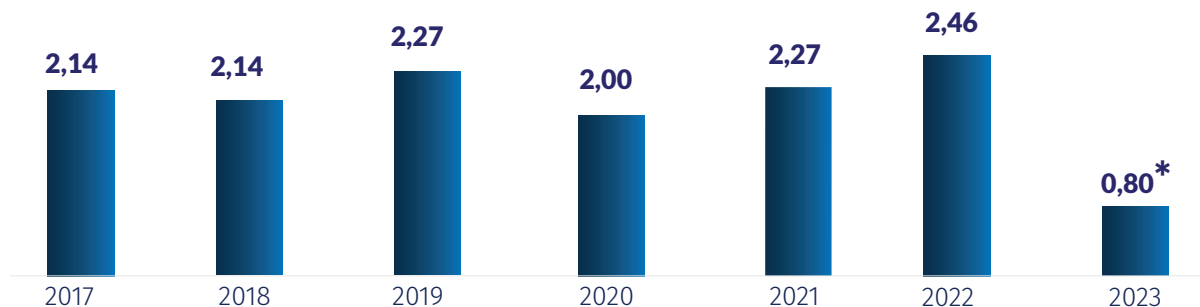
¹⁹ Zakon o porezu na kafu ("Službeni list Crne Gore", br. 008/15)

Porez na kafu se plaća 2,50 € za jedan kilogram neto mase kafe sadržane u gotovom proizvodu na: zamjene kafe koje sadrže kafu; preparate na bazi ekstrakata, esencija i koncentrata od kafe ili na bazi kafe; napitke i bezalkoholna pića koji sadrže kafu, ekstrakte, esencije i koncentrate od kafe.

Obveznik poreza na kafu je pravno ili fizičko lice, odnosno preduzetnik, koje u poreskom skladištu proizvodi kafu, odnosno lice koje uvozi kafu na teritoriji Crne Gore.

U nastavku je prikazan trend prihoda od poreza na kafu:

Grafik 5 - Prihodi od poreza na kafu u periodu 2017 - 2023. godine (u mil. €)²⁰

*Podaci za 2023. godinu predstavljaju prihodovana sredstva po osnovu poreza na kafu u periodu 01.01 - 30.04.2023. godine

U nastavku je prikazano učešće prihoda poreza na kafu u tekućim prihodima:

Tabela 5 - Učešće prihoda od poreza na kafu u periodu 2017 - 2022. godine (u mil. €)²¹

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Tekući prihodi	1.534,41	1.708,02	1.838,73	1.573,19	1.861,40	1.874,41
Porez na kafu	2,14	2,14	2,27	2,00	2,27	2,46
Učešće	0,14%	0,13%	0,12%	0,13%	0,12%	0,13%

Prihodi od poreza na kafu iznosili su 2 mil.€ u 2020. godini, 2,27 mil.€ u 2021, dok je u 2022. godini prihodovano 2,46. mil.€.

Porez na promet nepokretnosti

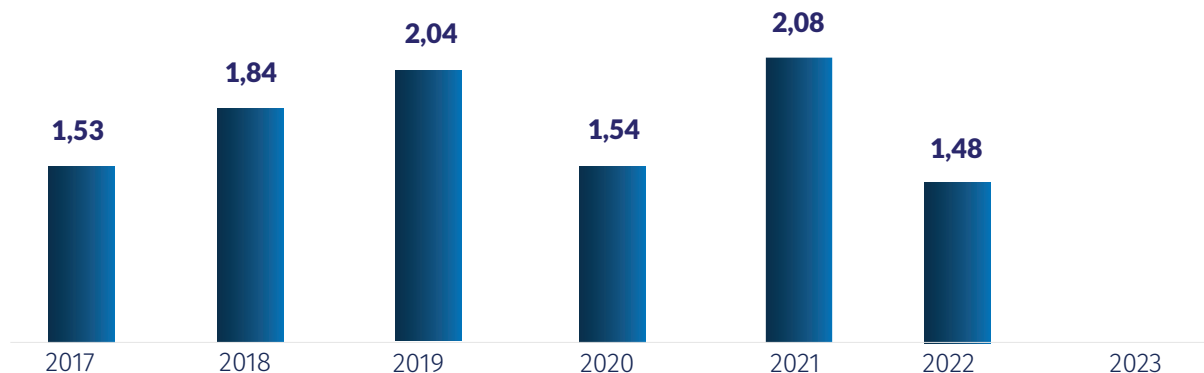
Porez na nepokretnosti plaća se na nepokretnosti koje se nalaze u Crnoj Gori, i to: zemljište (građevinsko, šumsko, poljoprivredno i drugo), građevinske objekte (poslovni, stambeni, stambeno-poslovni, objekti u izgradnji, pomoćni, nepokretni privremeni objekti i drugi), posebni djelovi stambene zgrade (stanovi, poslovne prostorije, podrumi, nestambeni prostori, garaže, odnosno garažna mjesta i drugo).

²⁰ Podaci dostavljeni od strane Ministarstva finansija na upit Parlamentarne budžetske kancelarije

²¹ Isto 20

U nastavku je prikazan trend prihoda od poreza na promet nepokretnosti:

Grafik 6 - Prihodi od poreza na promet nepokretnosti 2017 -2023 (u mil. €)²²

Predmet oporezivanja je promet nepokretnosti, a prihodi od poreza na nepokretnosti pripadaju budžetu Crne Gore, budžetu jedinice lokalne samouprave i Egalizacionom fondu, u srazmjeri 10%:80%:10%.

U skladu sa Zakonom o izmjenama i dopuni Zakona o porezu na promet nepokretnosti²³, koji stupa na snagu 1. januara 2024. godine prihodi od poreza na promet nepokretnosti pripadaju budžetu jedinice lokalne samouprave i Egalizacionom fondu, u srazmjeri 80%:20%.

Takođe, u skladu sa Zakonom o izmjeni i dopuni Zakona o porezu na promet nepokretnosti²⁴, uvodi se progresivno oporezivanje prometa nepokretnosti na sljedeći način:

- promet nepokretnosti do 150.000 eura se oporezuje po stopi od 3%;
- promet nepokretnosti u rasponu od 150.000 eura do 500,000 eura se oporezuje po stopi od 5%.
- promet nepokretnosti iznad 500.000 eura se oporezuje po stopi stopi od 6%.

U nastavku je prikazano učešće prihoda poreza na promet nepokretnosti u tekućim prihodima:

Tabela 6 - Učešće prihoda od poreza na promet nepokretnosti u tekućim prihodima u periodu 2017 - 2023. godine (u mil. €)²⁵

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Tekući prihodi	1.534,41	1.708,02	1.838,733	1.573,19	1.861,40	1.874,41	2.096,33
Porez na promet nepokretnosti	1,52	1,84	2,04	1,54	2,08	1,48	-
Učešće	0,10%	0,11%	0,11%	0,10%	0,11%	0,08%	0,00%

Domaća i strana pravna i fizička lica izjednačena su u pogledu plaćanja poreza na promet nepokretnosti, ako međunarodnim ugovorom nije drukčije određeno.

Porez na promet nepokretnosti ne plaćaju: državni organi, organi državne uprave, organi lokalne samouprave i organi lokalne uprave, javne ustanove i fondovi i fondacije, Crveni krst i druge humanitarne organizacije, osnovane na osnovu posebnih propisa; diplomatska i konzularna predstavništva stranih država akreditovana u Crnoj Gori; lica koja stiču nepokretnosti u postupku povraćaja oduzetih nepokretnosti i u postupku sprovođenja mjera agrarne politike; i dr.

²² Isto kao 2

²³ Zakon o izmjenama i dopuni Zakona o porezu na promet nepokretnosti donijela je Skupština Crne Gore 27. saziva na Petoj sjednici Drugog redovnog (jesenjeg) zasijedanja u 2022. godini, dana 29. decembra 2022. godine

²⁴ Zakon o izmjenama i dopuni Zakona o porezu na promet nepokretnosti, donijela je Skupština Crne Gore 27. saziva na sjednici Četvrtogvanrednog zasijedanja u 2023. godini, dana 28. februara 2023. godine

²⁵ Isto kao 2

Porez na promet upotrebljivanih motornih vozila, plovniha objekata, vazduhoplova i letilica

Obaveza plaćanja ovog poreza, uređena je Zakonom o porezu na promet upotrebljivanih motornih vozila, plovniha objekata, vazduhoplova i letilica²⁶.

Obveznik plaćanja poreza je kupac, odnosno sticalac upotrebljivanog motornog vozila, plovniha objekta, vazduhoplova ili letilice, pod uslovom da se na njihov promet ne plaća PDV.

Poreska stopa iznosi 5 % tržišne vrijednosti navedenih proizvoda.

Porez na promet u skladu sa zakonom ne plaća poklonoprimac, koji je u odnosu prema poklonodavcu u prvom naslednom redu i naslednik koji je u odnosu prema ostaviocu u prvom naslednom redu.

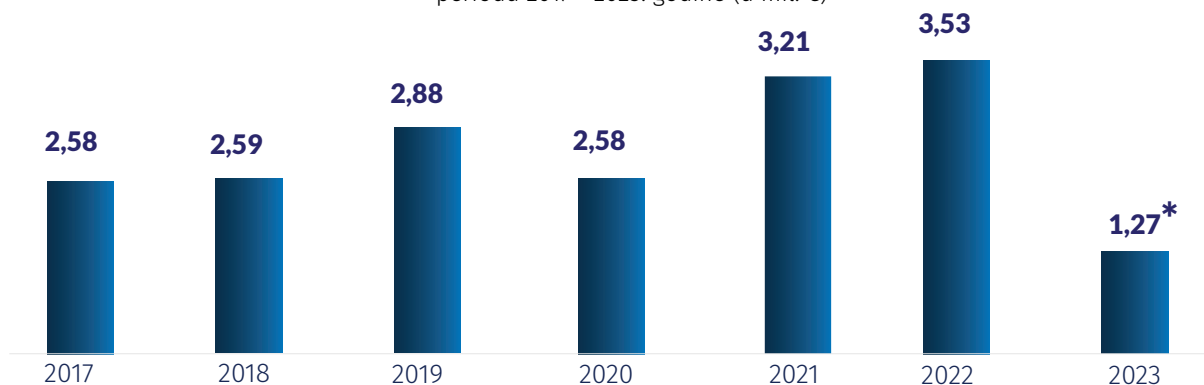
Obaveza plaćanja poreza na upotrebu putničkih motornih vozila, plovniha objekata, vazduhoplova i letilica uvedena je Zakonom o porezu na upotrebu putničkih motornih vozila, plovniha objekata, vazduhoplova i letilica, koji je u primjeni od početka maja 2004. godine. Porez na upotrebu putničkih motornih vozila plaća se godišnje prema radnoj zapremini motora.

Porez na upotrebu plovniha objekata plaća se godišnje prema dužini plovniha objekta iskazanoj u metrima, ili snazi motora iskazanoj u kW.

Porez na upotrebu vazduhoplova i letilica plaća se na vazduhoplove i letilice na motorni pogon u zavisnosti od broja sjedišta.

U nastavku je prikazan trend prihoda od poreza na promet upotrebljivanih motornih vozila, plovniha objekata, vazduhoplova i letilica:

Grifik 7 - Prihodi od poreza na promet upotrebljivanih motornih vozila, plovniha objekata, vazduhoplova i letilica u periodu 2017 - 2023. godine (u mil. €)²⁷

*Podaci za 2023. godinu predstavljaju prihodovana sredstva po osnovu poreza na promet upotrebljivanih motornih vozila, plovniha objekata, vazduhoplova i letilica u periodu 01.01 - 30.04.2023. godine.

U nastavku je prikazano učešće prihoda od poreza na promet upotrebljivanih motornih vozila, plovniha objekata, vazduhoplova i letilica u tekućim prihodima:

²⁶ Zakon o porezu na promet upotrebljivanih motornih vozila, plovniha objekata, vazduhoplova i letilica ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 055/03, Službeni list Crne Gore", br. 073/10, 040/11, 034/14, 070/17

²⁷ Podaci dostavljeni od strane Ministarstva finansija na upit Parlamentarne budžetske kancelarije

Tabela 7 - Učešće prihoda od poreza na promet upotrebljivanih motornih vozila, plovni objekata, vazduhoplova i letilica u periodu 2017 - 2022. godine (u mil. €)²⁸

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Tekući prihodi	1.534,41	1.708,02	1.838,73	1.573,19	1.861,40	1.874,41
Porez na promet upotreb. motornih vozila, plovni objekata, vazduhoplova i letilica	2,58	2,59	2,88	2,58	3,21	3,53
Učešće	0,17%	0,15%	0,16%	0,16%	0,17%	0,19%

Prihodi po ovom osnovu u cjelosti pripadaju budžetu Države.

U 2017. godini po ovom osnovu prihodovano je 2,58 mil.€, dok 2022. godine prihod od poreza na promet upotrebljivanih motornih vozila, plovni objekata, vazduhoplova i letilica iznosi 3,53 mil.€.

Porez na upotrebu putničkih motornih vozila, plovni objekata, vazduhoplova i letilica

Porez na upotrebu putničkih motornih vozila, plovni objekata, vazduhoplova i letilica propisan je Zakonom o porezu na upotrebu putničkih motornih vozila, plovni objekata, vazduhoplova i letilica²⁹, a visina poreza je različita u zavisnosti od kategorije vozila.

Motorna vozila

Porez na upotrebu motornih vozila plaćaju pravna i fizička lica koja su vlasnici registrovanih putničkih automobila i motocikala.

Putničko vozilo je motorno vozilo namijenjeno prevozu lica koje, osim sjedišta za vozača, ima najviše osam sjedišta i čija nosivost tereta ne prelazi 250 kg. Motocikl je motorno vozilo na dva točka, s bočnom prikolicom ili bez nje i motorno vozilo na tri točka, ako njegova masa nije veća od 400 kg.

Porez na upotrebu putničkih motornih vozila plaća se godišnje prema radnoj zapremini motora.

Plovni objekti

Porez na upotrebu plovni objekata plaća se kod upisa plovni objekata kao i kod svakog redovnog produženja važnosti plovidbene dozvole koji se vrši u skladu sa propisima kojima se uređuje upis plovni objekata u odgovarajući upisnik.

Plovnim objektom smatra se brod (jahta ili brodica) i čamac za unutrašnju plovidbu koji služi razonodi, sportu ili rekreaciji. Porez na upotrebu plovni objekata ne plaća se na plovne objekte koji se koriste za obavljanje registrovane djelatnosti i plovne objekte koje koriste organi državne uprave.

²⁸ Podaci dostavljeni od strane Ministarstva finansija na upit Parlamentarne budžetske kancelarije

²⁹ Zakon o porezu na upotrebu putničkih motornih vozila, plovni objekata, vazduhoplova i letilica ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 028/04, 037/04, "Službeni list Crne Gore", br. 086/09, 043/18, 146/21)

Porez na upotrebu plovnih objekata plaća se godišnje prema dužini plovnog objekta iskazanoj u metrima, da li plovni objekat ima kabinu ili nema i snazi motora iskazanoj u kW.

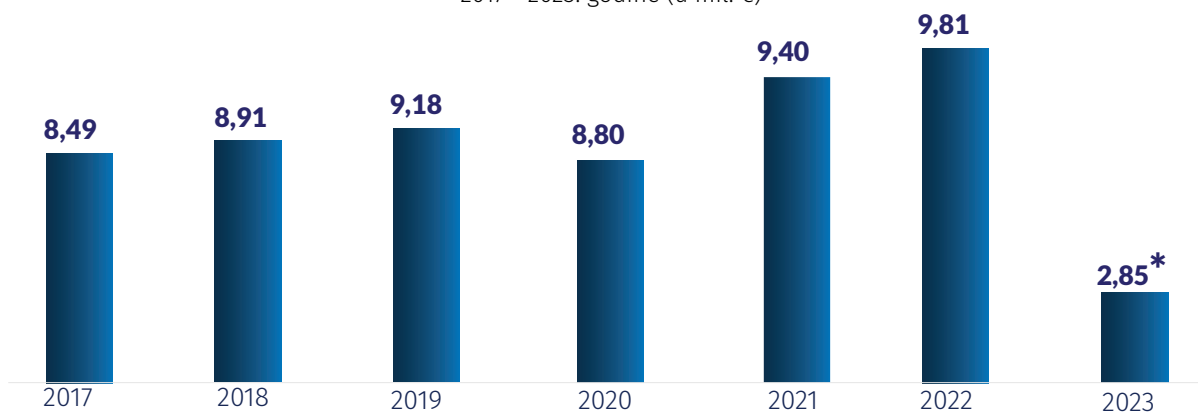
Vazduhoplovi i letilice.

Porez na upotrebu vazduhoplova i letilica plaća se kod upisa vazduhoplova i letilica, odnosno produženja roka važnosti uvjerenja o plovidbenosti u registar vazduhoplova ili evidenciju letilica, koji se vrše u skladu sa propisima.

Porez na upotrebu vazduhoplova i letilica plaća se za vazduhoplove i letilice za sopstveni prevoz i za sport i rekreativne aktivnosti shodno broju sjedišta.

U nastavku je prikazan trend prihoda od poreza na upotrebu motornih vozila, plovnih objekata, vazduhoplova i letilica:

Grafik 8 - Prihodi od poreza na upotrebu motornih vozila, plovnih objekata, vazduhoplova i letilica u periodu 2017 - 2023. godine (u mil. €)³⁰

*Podaci za 2023. godinu predstavljaju prihodovana sredstva po osnovu poreza upotrebu motornih vozila, plovnih objekata, vazduhoplova i letilica u periodu 01.01 - 30.04.2023. godine

U nastavku je prikazano učešće prihoda od poreza na upotrebu motornih vozila, plovnih objekata, vazduhoplova i letilica u tekućim prihodima:

Tabela 8 - Učešće prihoda od poreza na upotrebu motornih vozila, plovnih objekata, vazduhoplova i letilica u periodu 2017 - 2022. godinu (u mil. €)³¹

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Tekući prihodi	1.534,41	1.708,02	1.838,73	1.573,19	1.861,40	1.874,41
Porez upotrebu motornih vozila, plovnih objekata, vazduhoplova i letilica	8,49	8,91	9,18	8,80	9,40	9,81
Učešće	0,55%	0,52%	0,50%	0,56%	0,51%	0,52%

U 2017. godini po ovom osnovu prihodovano je 8,49 mil.€, dok 2022. godine prihod od poreza na upotrebu motornih vozila, plovnih objekata, vazduhoplova i letilica iznosi 9,81 mil.€.

30 Podaci dostavljeni od strane Ministarstva finansija na upit Parlamentarne budžetske kancelarije

31 Podaci dostavljeni od strane Ministarstva finansija na upit Parlamentarne budžetske kancelarije

Porez na premije osiguranja

Porez na premije osiguranja propisan je Zakonom o porezu na premije osiguranja³² i plaća se po stopi od 9% od ugovorene premije osiguranja.

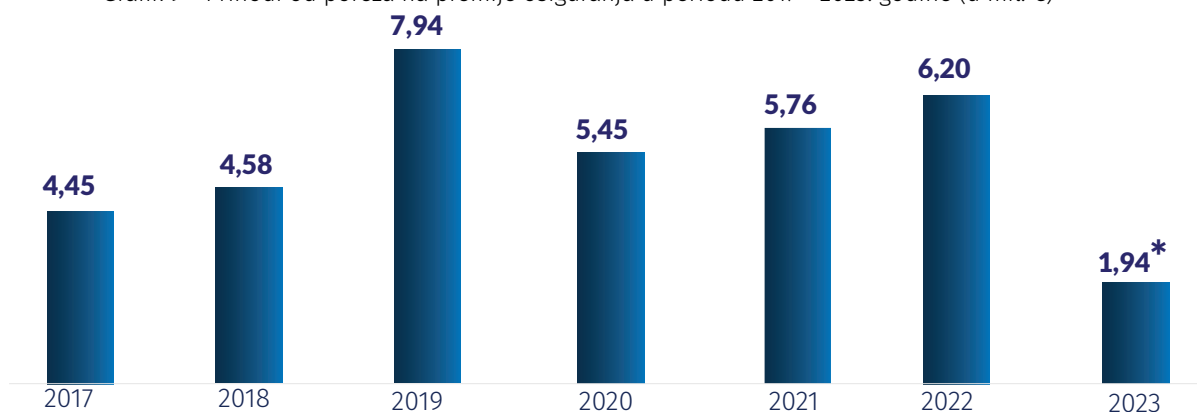
Porez na premije osiguranja plaća se na sve vrste neživotnih osiguranja.

Izuzetno porez se ne plaća na: osiguranje od nezgode; dobrovoljno zdravstveno osiguranje; osiguranje poljoprivrede.

Poreski obveznik poreza na premije osiguranja je društvo osiguranja koje sa pravnim i fizičkim licima sklapa ugovor i naplaćuje premiju osiguranja.

U nastavku je prikazan trend prihoda od poreza premije osiguranja:

Grafik 9 - Prihodi od poreza na premije osiguranja u periodu 2017 - 2023. godine (u mil. €)³³

*Podaci za 2023. godinu predstavljaju prihodovana sredstva po osnovu poreza na premije osiguranja u periodu 01.01 - 30.04.2023. godine

U nastavku je prikazano učešće prihoda od poreza na premije osiguranja u tekućim prihodima:

Tabela 8 - Učešće prihoda od poreza na premije osiguranja u periodu 2017 - 2022. godinu (u mil. €)³⁴

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Tekući prihodi	1.534,41	1.708,02	1.838,73	1.573,19	1.861,40	1.874,41
Porez na premije osiguranja	4,45	4,58	7,94	5,45	5,76	6,20
Učešće	0,29%	0,27%	0,43%	0,35%	0,31%	0,33%

Najveći prihod od poreza na premije osiguranja zabilježen je 2019. godine, 7,94 mil.€, dok 2022. godine isti iznosi 6,20 mil.€

³² Zakon o porezu na premije osiguranja ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 027/04, 037/04, Službeni list Crne Gore", br. 073/10, 040/11, 061/13, 006/14)

³³ Podaci dostavljeni od strane Ministarstva finansija na upit Parlamentarne budžetske kancelarije

³⁴ Podaci dostavljeni od strane Ministarstva finansija na upit Parlamentarne budžetske kancelarije

Porez na ugljovodonike

Porez na ugljovodonike u Crnoj Gori je propisan Zakonom o porezu na ugljovodonike³⁵ i plaća se po stopi od 54% od poreske osnovice.

Poreski obveznik poreza na ugljovodonike je privredno društvo ili dio stranog društva koje obavlja upstream operacije, na osnovu ugovora o koncesiji za proizvodnju ugljovodonika, kao i drugo lice koje obavlja upstream operacije u skladu sa međunarodnim ugovorom.

Prihodi od poreza na ugljovodonike pripadaju budžetu Crne Gore i fondu za ugljovodonike, u srazmjeri 15:85.

Porez na ugljovodonike nije naplaćivan jer nije pronađena nafta u Crnoj Gori, već su koncesionari samo plaćali naknadu za korišćenje zemljišta koji je evidentiran u dijelu naknada.

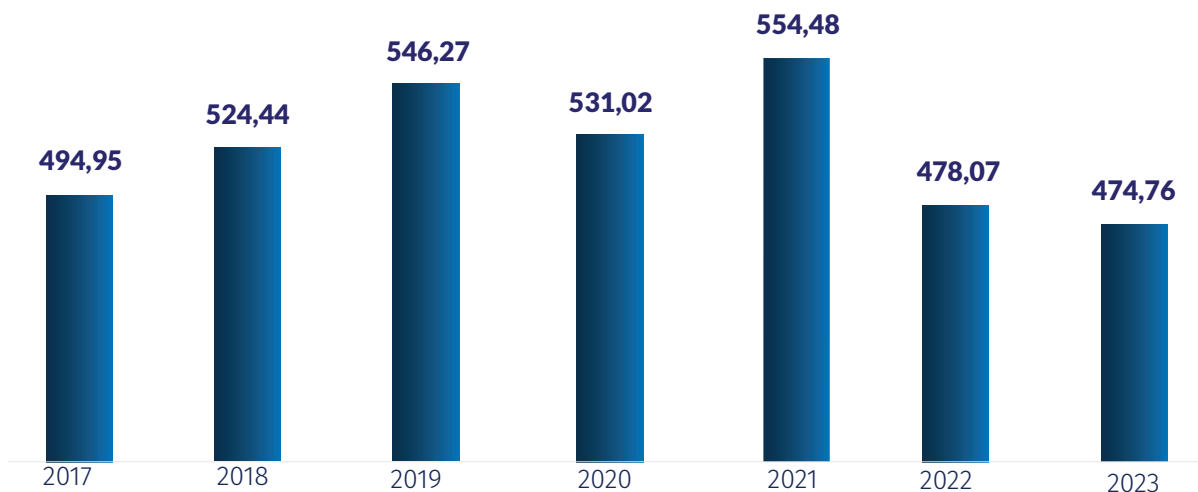
Doprinosi za obavezno socijalno osiguranje

Doprinosi za obavezno socijalno osiguranje u Crnoj Gori propisani su Zakonom o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje³⁶, koji je u primjeni od januara 2008. godine. Plaćaju ga zaposleni, poslodavci, preduzetnici i poljoprivrednici koji nijesu obveznici doprinosa za slučaj nezaposlenosti.

U nastavku je prikazan trend kretanja prihoda od doprinosa za obavezno socijalno osiguranje:

Grafik 10 - Prihodi od doprinosa za obavezno socijalno osiguranje u periodu 2017 - 2023. godine (u mil. €)³⁷

Osnovica za obračun i plaćanje doprinosa je bruto zarada zaposlenog, koja obuhvata zaradu za obavljeni rad i vrijeme provedeno na radu, uvećanu zaradu, naknadu zarade i druga lična primanja utvrđena zakonom, kolektivnim ugovorom i ugovorom o radu, na koja se plaća porez na dohodak fizičkih lica.

³⁵ Zakon o porezu na ugljovodonike ("Službeni list Crne Gore", br. 031/14, 052/16)

³⁶ Zakona o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje ("Službeni list Crne Gore", br. 013/07, 079/08, 086/09, 078/10, 040/11, 014/12, 062/13 o, 008/15, 022/17, 042/19, 059/21, 145/21, 152/22)

³⁷ Isto kao 2

Doprinosi za obavezno socijalno osiguranje su:

- doprinos za obavezno penzijsko i invalidsko osiguranje u visini od 20,5% (na teret poslodavca 5,5% i na teret osiguranika 15,0%);
- doprinos za osiguranje od nezaposlenosti u visini 1% (na teret poslodavca 0,5% i na teret osiguranika 0,5%).

Doprinosi iz obavezno penzijsko i invalidsko osiguranje su prihod Fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje Crne Gore. Doprinosi za osiguranje od nezaposlenosti su prihod Zavoda za zapošljavanje.

U nastavku je prikazano učešće prihoda doprinosa za obavezno socijalno osiguranje u tekućim prihodima.

Tabela 10 - Učešće prihoda od doprinosa u tekućim prihodima u periodu 2017 - 2023. godine (u mil. €)³⁸

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Tekući prihodi	1.534,41	1.708,02	1.838,73	1.573,19	1.861,40	1.874,41	2.096,33
Doprinosi	494,95	524,44	546,27	531,02	554,48	478,07	474,76
Učešće	32,26%	30,70%	29,71%	33,75%	29,79%	25,50%	22,65%

Zakonom o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje propisuje oslobođanja plaćanja doprinosa na lična primanja, po osnovu otpremnina, solidarnih i socijalnih pomoći, zimnica najviše do iznosa minimalne zarade, naknada za odvojeni život, naknada za novorođeno dijete i jubilarnih nagrada.

Na osnovu Zakona o regionalnom razvoju Vlada Crne Gore je donijela Uredbu o biznis zonama u skladu sa kojom, za lica zaposlena u biznis zoni korisnik biznis zone ne plaća: doprinose za obavezno socijalno osiguranje na zarade (doprinos za penzijsko i invalidsko osiguranje, doprinos za zdravstveno osiguranje, doprinos za osiguranje od nezaposlenosti) i doprinosa za Fond rada kao i porez na dohodak fizičkih lica.

Može se konstatovati da je u periodu 2022. godine došlo do pada prihoda od doprinosa za obavezno socijalno osiguranje za 76,41 mil.€. Takođe, za 2023. godinu planirano je manje prihoda po ovom osnovu za 3,33 mil.€ u odnosu na 2022. godinu i 79,74 mil.€ manje u odnosu na 2021. godinu.

Carine

Carinskim zakonom³⁹, čija su osnovna rješenja u primjeni od aprila 2003. godine, uređuju se carinski postupak, prava i obaveze lica koja učestvuju u carinskom postupku, kao i prava, obaveze i ovlašćenja carinskog organa.

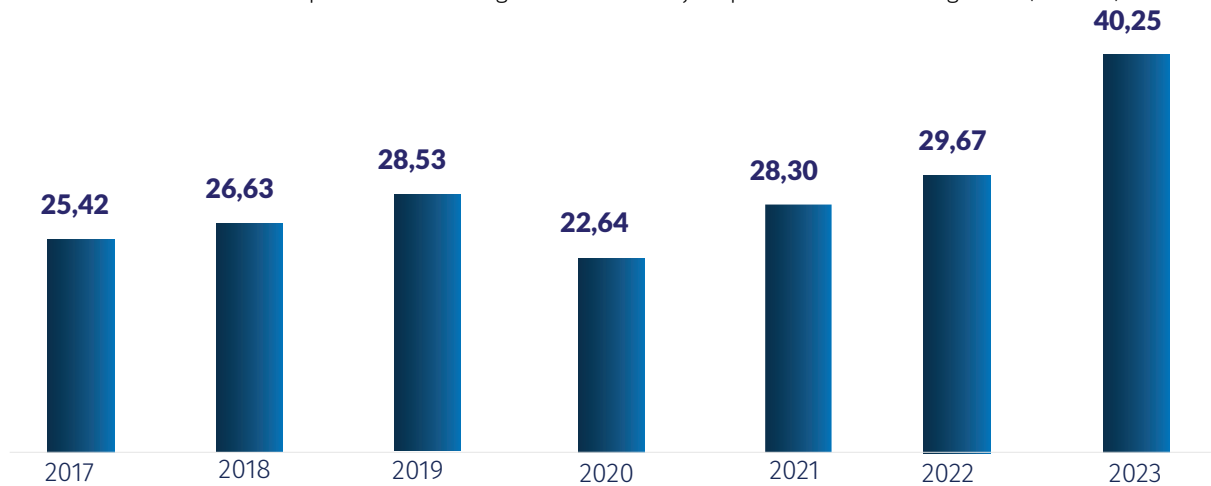
Na robu koja se uvozi u carinsko područje Crne Gore plaća se carina po stopama utvrđenim Zakonom o Carinskoj tarifi⁴⁰, čija rješenja su u primjeni od juna 2012. godine. Usvajanjem ovog zakona izvršeno je usaglašavanje osnovnih carinskih stopa sa carinskim stopama dogovorenim Protokolom o pristupanju Crne Gore Sporazumu iz Marakeša o osnivanju Svjetske trgovinske organizacije (STO).

U nastavku je prikazan trend kretanja prihoda od poreza na međunarodnu trgovinu i transakcije:

³⁸ Isto kao 2

³⁹ Carinski zakon ("Službeni list Crne Gore", br. 086/22)

⁴⁰ Zakon o carinskoj tarifi ("Službeni list Crne Gore", br. 028/12)

Grafik 11- Prihodi od poreza na međ. trgovinu i transakcije u periodu 2017 - 2023. godine (u mil. €)⁴¹

Prihodi od carina i drugi prihodi ostvareni u carinskom postupku su prihodi budžeta Crne Gore.

U skladu sa Zakonom o carinskoj tarifi, na robu koja se uvozi na carinsko područje Crne Gore, carina se obračunava i naplaćuje primjenom carinske stope određene u Carinskoj tarifi na carinsku vrijednost robe. Izuzetno, na robu za koju je u Carinskoj tarifi predviđen iznos carine po jedinici mjere (specifična carina), na iznos carine dodaje se i iznos carine po jedinici mjere obračunat na količinu robe koja se uvozi. Carinsku tarifu kojom se utvrđuje visina carinskih stopa, u skladu sa obavezama preuzetim u okviru Svjetske trgovinske organizacije i drugim međunarodnim ugovorima koje je zaključila Crna Gora, donosi Vlada Crne Gore u novembru tekuće za narednu godinu. Uredba o uslovima i postupku za ostvarivanje prava na oslobođenje od plaćanja carine koju je donijela Vlada Crne Gore utvrđuje prava oslobađanja carine.

U nastavku je prikazano učešće prihoda od poreza na međunarodnu trgovinu i transakcije u tekućim приходima.

Tabela 11 - Učešće prihoda od poreza na međ. trgovinu i transakcije u periodu 2017-2023. godine (u mil. €)⁴²

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Tekući prihodi	1.534,41	1.708,02	1.838,73	1.573,19	1.861,40	1.874,41	2.096,33
Porez na međ. trgovinu i transakcije	25,42	26,63	28,53	22,64	28,30	29,67	40,25
Učešće	1,66%	1,66%	1,56%	1,55%	1,44%	1,52%	1,58%

Tokom 2017. godine, prihodi po ovom osnovu iznose 25,42 mil.€, dok isti u 2022. godini iznose 29,67 mil.€.

41 Isto 2

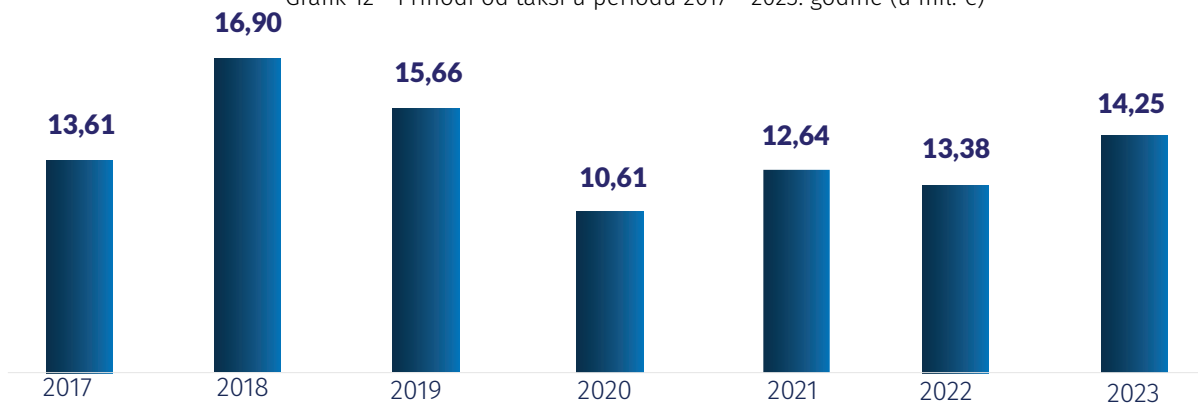
42 Isto kao 2

Takse

Zakonom o administrativnim taksama⁴³, Zakonom o sudskim taksama⁴⁴, Zakonom o privrednim društvima⁴⁵ i sl. propisana su plaćanja takse koje čine prihod države. Visina državnih administrativnih taksi određena je taksenom tarifom u Zakonu o administrativnim taksama, a njena visina uslovljena je vrstom radnje, odnosno akta koji podliježe plaćanju takse. Sudska taksa se plaća za radnje i akta koji se preduzimaju u sudskom postupku, a njena visina je propisana taksenom tarifom u Zakonu o sudskim taksama.

U nastavku je prikazan trend prihoda od taksi:

Grafik 12 - Prihodi od taksi u periodu 2017 - 2023. godine (u mil. €)⁴⁶

- **Taksa na upotrebu duvanskih proizvoda i elektroakustičnih i akustičnih uređaja u ugostiteljskim objektima** - Zakonom o taksama na pristup određenim uslugama od opšteg interesa i za upotrebu duvanskih proizvoda i elektroakustičnih i akustičnih uređaja je donesen 2012. godine. Taksa na upotrebu duvanskih proizvoda plaća se po 1m² površine dijela ugostiteljskog objekta u kojem se pružaju usluge usluživanja hrane, pića i napitaka koji se koristi za upotrebu duvanskih proizvoda u iznosu od 1 € po 1m² mjesečno. Taksa na upotrebu elektroakustičnih i akustičnih uređaja plaća se po 1m² površine prostora koji se koristi za upotrebu elektroakustičnih i akustičnih uređaja mjesečno.
- **Administrativne takse** - Plaćanje administrativnih taksa utvrđeno je za spise i radnje pred organima državne uprave, diplomatskim i konzularnim predstavništvima Crne Gore u inostranstvu, organima lokalne uprave i drugim pravnim licima koja imaju javna ovlaštenja. Iznos Administrativne takse propisan je tarifom koja je sastavni dio zakona.
- **Boravišne takse** - Boravišna taksa je novčani iznos koji plaća lice koje izvan svog prebivališta koristi usluge smještaja u smještajnom objektu u kojem se obavlja turistička ili ugostiteljska djelatnost (hotel, motel, pansion, turistički apartman, odmaralište, kamp, planinarski dom, soba za iznajmljivanje, plovni objekat nautičkog turizma i svi drugi objekti u kojima se pružaju usluge smještaja).
- **Sudske takse** - U postupku pred sudom plaća se sudska taksa i plaća je lice po čijem predlogu ili u čijem interesu se preduzima radnja u sudskom postupku. Iznos Sudske takse propisan je tarifom koja je sastavni dio Zakona.

Takse predstavljaju prihod budžeta Crne Gore.

43 Zakon o administrativnim taksama ("Službeni list Crne Gore", br. 018/19 od 22.03.2019)

44 Zakona o sudskim taksama ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 076/05, 039/07, "Službeni list Crne Gore", br. 040/10, 073/10)

45 Zakona o privrednim društvima ("Službeni list Crne Gore", br. 065/20, 146/21)

46 Isto kao 2

U nastavku je prikazano učešće prihoda taksi u tekućim prihodima.

Tabela 12 - Učešće prihoda od taksi u tekućim prihodima u periodu 2017 - 2023. godine (u mil. €)⁴⁷

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Tekući prihodi	1.534,41	1.708,02	1.838,73	1.573,19	1.861,40	1.874,41	2.096,33
Takse	13,61	16,90	15,66	10,64	12,64	13,38	14,25
Učešće	0,89%	0,99%	0,85%	0,68%	0,68%	0,71%	0,68%

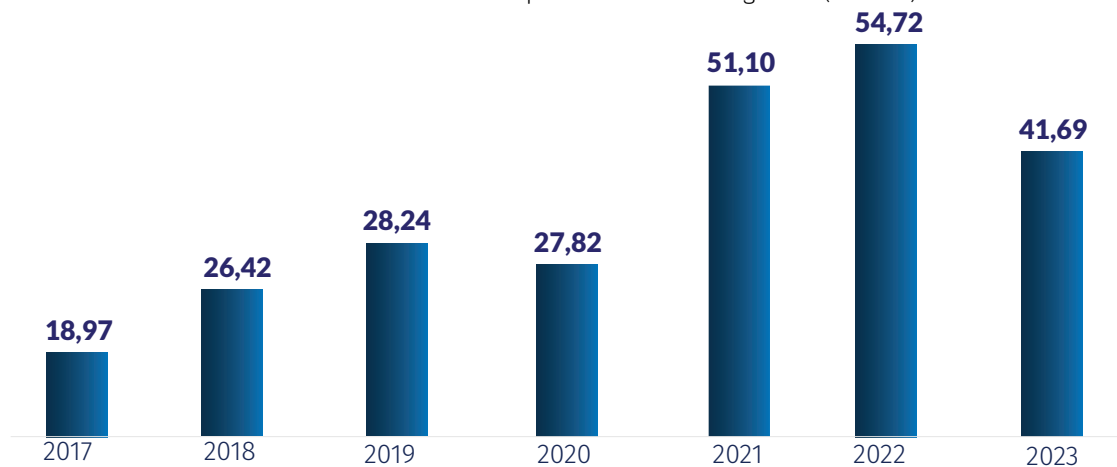
Tokom 2017. godine, prihodi po ovom osnovu iznose 13,61 mil.€, dok isti u 2022. godini iznose 13,38 mil.€. U 2023. planirano je da prihodi od taksi iznose 14,25 mil.€.

Naknade

Obaveza plaćanja naknada za korišćenje prirodnih i drugih dobara i prava od opšteg interesa utvrđena je zakonima kojima je uređeno korišćenje prirodnih i drugih dobara i prava od opšteg interesa (Zakon o šumama⁴⁸, Zakon o vodama⁴⁹, Zakon o finansiranju upravljanja vodama⁵⁰, Zakon o putevima⁵¹, Zakon o rudarstvu⁵², Zakon o životnoj sredini - eko naknade⁵³, Zakon o igrama na sreću⁵⁴, Zakon o koncesijama⁵⁵ i dr).

U nastavku je prikazan trend prihoda od naknada:

Grafik 13 - Prihodi od naknada u periodu 2017 - 2023. godine (u mil. €)⁵⁶

Ugovorom o koncesiji može se utvrditi plaćanje koncesione naknade koja se plaća za dodijeljenu koncesiju u skladu sa propisima i ugovorom o koncesiji ili pružanje finansijske naknade ili druge podrške koncesionaru za ostvarivanje odgovarajućeg javnog interesa.

U skladu sa Zakonom o državnoj imovini o raspolaganju stvarima i drugim dobrima u državnoj imovini iznad vrijednosti od 150.000.000€, na predlog Vlade, odlučuje Skupština Crne Gore. Koncesiona naknada za koncesije koje daje Vlada prihod je budžeta Crne Gore.

⁴⁷ Isto kao 2

⁴⁸ Zakon o šumama ("Službeni list Crne Gore", br. 074/10, 040/11, 047/15)

⁴⁹ Zakon o vodama ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 027/07, "Službeni list Crne Gore", br. 073/10, 032/11 047/11 048/15, 052/16, 055/16 002/17, 080/17, 084/18)

⁵⁰ Zakon o finansiranju upravljanja vodama ("Službeni list Crne Gore", br. 065/08, 074/10, 040/11, 082/20)

⁵¹ Zakon o putevima ("Službeni list Crne Gore", br. 082/20, 140/22)

⁵² Zakon o rudarstvu ("Službeni list Crne Gore", br. 065/08, 074/10, 040/11)

⁵³ Zakon o igrama na sreću ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 052/04 "Službeni list Crne Gore", br. 013/07, 073/10, 040/11, 061/13, 037/17, 003/23)

⁵⁴ Zakon o životnoj sredini ("Službeni list Crne Gore", br. 052/16 od 09.08.2016, 073/19 od 27.12.2019, 073/19 od 27.12.2019)

⁵⁵ Zakon o koncesijama ("Službeni list Crne Gore", br. 008/09, 073/19)

⁵⁶ Isto kao 2

U nastavku je prikazano učešće prihoda naknada u tekućim prihodima:

Tabela 13 - Učešće prihoda od naknada u tekućim prihodima u periodu 2017 - 2023. godine (u mil. €)⁵⁷

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Tekući prihodi	1.534,41	1.708,02	1.838,73	1.573,19	1.861,40	1.874,41	2.096,33
Naknade	18,97	26,42	28,24	27,82	51,10	54,72	41,69
Učešće	1,24%	1,55%	1,54%	1,77%	2,74%	2,92%	1,99%

Zakon o finansiranju lokalne samouprave⁵⁸ propisuje da se Opštini ustupa 70% prihoda od koncesionih i drugih naknada za korišćenje prirodnih bogatstava koja se nalaze na njenoj teritoriji, osim prihoda od koncesione naknade za korišćenje luke, od kojih se 20% ustupa opštini u kojoj se nalazi luka i prihoda od koncesione naknade za korišćenje šuma, od kojih se 70% ustupa opštini na čijoj teritoriji se nalaze šume koje su predmet koncesije.

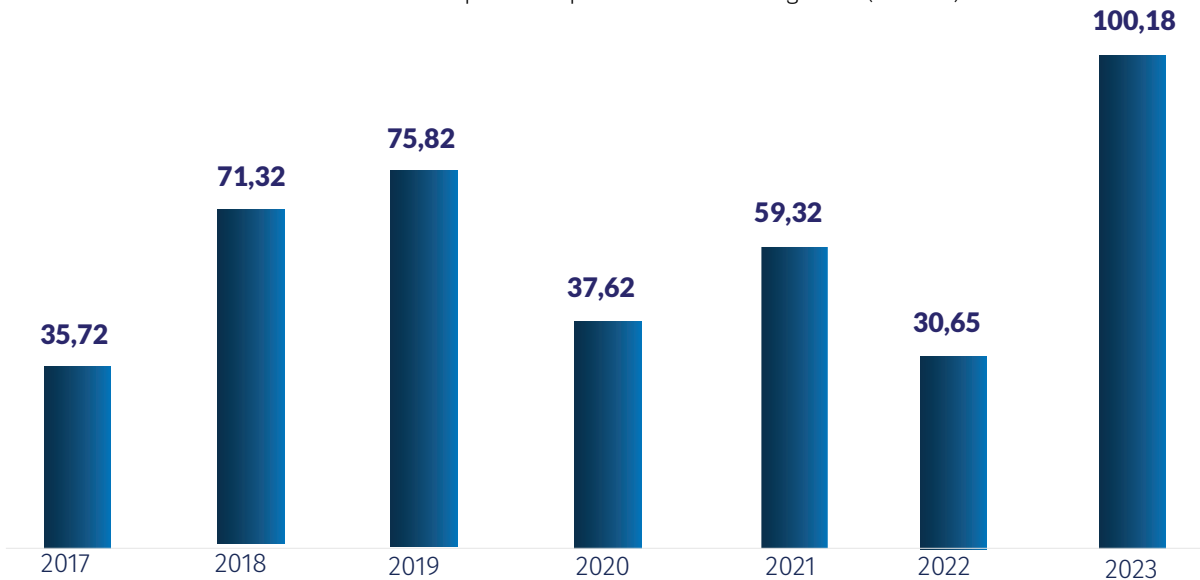
Može se konstatovati da prihodi po ovom osnovu, u periodu 2017 - 2022. godine, bilježe rast. U 2023. godini predviđeno je da prihodi od naknada iznose 41,69 mil.€.

Ostali prihodi

Ostali prihodi obuhvataju prihode od kapitala, novčane kazne i oduzete imovinske koristi i prihodi koje organi koji ostvaruju vršenjem svoje djelatnosti.

U nastavku je prikazan trend prihoda od naknada:

Grafik 14 - Ostali prihodi u periodu 2017 - 2023. godine (u mil. €)⁵⁹

- Prihodi od kapitala - kamate, rente, prihodi od akcija i udijela u dobiti.
- Novčane kazne i oduzete imovinske koristi - novčane kazne koje izriču razni inspekcijski organi, troškovi postupka pred organima za prekršaje i osnovnim sudovima, kamate za neblagovremeno plaćanje poreza, carina i dr. javnih prihoda.
- Prihodi koje organi ostvaruju vršenjem svoje djelatnosti.

⁵⁷ Isto kao 2

⁵⁸ Zakon o finansiranju lokalne samouprave ("Službeni list Crne Gore", br. 003/19, 086/22)

⁵⁹ Isto kao 2

Tabela 14 - Učešće ostalih prihoda u tekućim prihodima u periodu 2017 - 2023. godine (u mil. €)⁶⁰

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Tekući prihod	1.543,41	1.708,02	1.838,73	1.573,19	1.861,40	1.874,41	2.096,33
Ostali prihodi	35,72	71,32	75,82	37,62	59,32	30,65	100,18
Učešće	2,33%	4,18%	4,12%	2,39%	3,19%	1,63%	4,78%

Zakon o finansiranju lokalne samouprave propisuje da se Opštini ustupa 70% prihoda od koncesionih i drugih naknada za korišćenje prirodnih bogatstava koja se nalaze na njenoj teritoriji, osim prihoda od koncesione naknade za korišćenje luke, od kojih se 20% ustupa opštini u kojoj se nalazi luka i prihoda od koncesione naknade za korišćenje šuma, od kojih se 70% ustupa opštini na čijoj teritoriji se nalaze šume koje su predmet koncesije.

60 Isto kao 2

Spisak tabela i grafika

Grafik 1 - Prihodi budžeta Crne Gore od akciza u periodu 2017 - 2023. godine (u mil. €) - str. 7

Tabela 1 - Učešće prihoda od akciza u tekućim prihodima budžeta u periodu 2017 - 2023. godine (u mil. € i %) - str. 7

Grafik 2 - Prihodi budžeta Crne Gore od poreza na dodatu vrijednost u periodu 2017 - 2023. godine (u mil. €) - str. 8

Tabela 2 - Učešće prihoda od PDV-a u prihodima budžeta u periodu 2017 - 2023. godine (u mil. € i %) - str. 9

Grafik 3 - Prihodi budžeta Crne Gore od poreza na dobit pravnih lica u periodu 2017 -2023. godine (u mil. €) - str. 10

Tabela 3 - Učešće prihoda od poreza na dobit pravnih lica u tekućim prihodima budžeta u periodu 2017 - 2023. godine (u mil. € i %) - str. 10

Grafik 4 - Prihodi budžeta Crne Gore od poreza na dohodak fizičkih lica u periodu 2017 -2023. godine (u mil. €) - str. 12

Tabela 4- Učešće prihoda od poreza na dohodak fizičkih lica u tekućim prihodima budžeta u periodu 2017 - 2023. godine (u mil. € i %) - str. 13

Grafik 5 - Prihodi od poreza na kafu u periodu 2017 - 2023. godine (u mil. €) - str. 14

Tabela 5 - Učešće prihoda od poreza na kafu u tekućim prihodima budžeta u periodu 2017 -2022. godine (u mil. €) - str. 14

Grafik 6 - Prihodi budžeta Crne Gore od poreza na promet nepokretnosti u periodu 2017 -2023. godine (u mil. €) - str. 15

Tabela 6 - Učešće prihoda od poreza na promet nepokretnosti u tekućim prihodima budžeta u periodu 2017 - 2023. godine (u mil. € i %) - str. 15

Grafik 7 - Prihodi od poreza na promet upotrebljivanih motornih vozila, plovni objekta, vazduhoplova i letilica u periodu 2017 -2023. godine (u mil. €) - str. 16

Tabela 7 - Učešće prihoda od poreza na promet upotrebljivanih motornih vozila, plovni objekata, vazduhoplova i letilica u tekućim prihodima budžeta u periodu 2017 -2022. godine (u mil. €) - str. 17

Grafik 8 - Prihodi od poreza na upotrebu motornih vozila, plovni objekata, vazduhoplova i letilica u periodu 2017 -2023. godine (u mil. €) - str. 18

Tabela 8 - Učešće prihoda od poreza na dobit pravnih lica u tekućim prihodima budžeta u periodu 2017 - 2023. godine (u mil. €) - str. 18

Grafik 9 - Prihodi od poreza na premije osiguranja u periodu 2017 - 2023. godine (u mil. €) - str. 19

Tabela 9 - Učešće prihoda od poreza na dobit pravnih lica u tekućim prihodima budžeta u periodu 2017 - 2022. godine (u mil. €) - str. 19

Grafik 10 - Prihodi budžeta Crne Gore od doprinosa za obavezno socijalno osiguranje u periodu 2017 - 2023. godine (u mil. €) - str. 20

Tabela 10 - Učešće prihoda od doprinosa za obavezno socijalno osiguranje u tekućim

prihodima budžeta u periodu 2017 - 2023. godine (u mil. € i %) - str. 21

Grafik 11 - Prihodi budžeta Crne Gore od poreza na međ. trgovinu i transakcije u periodu 2017 - 2023. godine (u mil. €) - str. 22

Tabela 11 - Učešće prihoda od poreza na međ. trgovinu i transakcije u tekućim prihodima budžeta u periodu 2017 - 2023. godine (u mil. €) - str. 22

Grafik 12 - Prihodi budžeta Crne Gore od taksi u periodu 2017 - 2023. godine (u mil. €) - str. 23

Tabela 12 - Učešće prihoda od taksi u tekućim prihodima budžeta u periodu 2017 - 2023. godine (u mil. € i %) - str. 24

Grafik 13 - Prihodi budžeta Crne Gore od naknada u periodu 2017 - 2023. godine (u mil. €) - str. 24

Tabela 13 - Učešće prihoda od naknada u tekućim prihodima budžeta 2017 - 2023. godine (u mil. € i %) - str. 25

Grafik 14 - Prihodi budžeta Crne Gore od ostalih prihoda u periodu 2017 - 2023. godine (u mil. €) - str. 25

Tabela 14 - Učešće prihoda od ostalih prihoda u tekućim prihodima budžeta u periodu 2017 - 2023. godine (u mil. € i %) - str. 26

Izvor informacija

Javne finansije - I izdanje, Nikola Vukičević

Zakon o budžetu i fiskalnoj odgovornosti ("Službeni list Crne Gore", br. 020/14, 056/14, 070/17, 004/18, 055/18, 066/19, 070/21, 145/21, 027/23)

Zakon o akcizama ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 065/01, 012/02, 076/05, "Službeni list Crne Gore", br. 076/08, 050/09, 078/10, 040/11, 061/11, 028/12, 038/13, 045/14, 008/15, 001/17, 050/17, 055/18, 076/20, 049/22 od 06.05.2022, 065/22 152/22 027/23)

Zakon o porezu na dodatu vrijednost ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 065/01, 012/02, 038/02, 072/02, 021/03, 076/05, 004/06 od 26, "Službeni list Crne Gore", br. 016/07, 073/10, 040/11, 029/13, 009/15, 053/16, 001/17, 050/17, 046/19, 073/19, 080/20, 008/21, 059/21, 146/21, 049/22, 065/22, 140/22 i 003/23)

Zakon o porezu na dobit pravnih lica ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 065/01, 012/02, 080/04, "Službeni list Crne Gore", br. 040/08, 086/09, 040/11, 014/12, 061/13, 055/16, 146/21, 152/22, 028/23)

Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 065/01, 012/02, 037/04, 029/05, 078/06, 004/07, "Službeni list Crne Gore", br. 086/09, 073/10, 040/11, 014/12, 006/13, 062/13, 060/14, 079/15, 083/16 o, 067/19, 059/21, 146/21, 152/22)

Zakon o porezu na kafu ("Službeni list Crne Gore", br. 008/15)

Zakon o porezu na promet upotrebljivanih motornih vozila, plovni objekat, vazduhoplova i letilica ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 055/03, Službeni list Crne Gore", br. 073/10, 040/11, 034/14, 070/17)

Zakon o porezu na premije osiguranja ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 027/04, 037/04, Službeni list Crne Gore", br. 073/10, 040/11, 061/13, 006/14)

Zakon o porezu na ugljovodonike ("Službeni list Crne Gore", br. 031/14, 052/16)

Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje ("Službeni list Crne Gore", br. 013/07, 079/08, 086/09, 078/10, 040/11, 014/12, 062/13 o, 008/15, 022/17, 042/19, 059/21, 145/21, 152/22)

Carinski zakon ("Službeni list Crne Gore", br. 086/22)

Zakon o carinskoj tarifi ("Službeni list Crne Gore", br. 028/12)

Zakon o administrativnim taksama ("Službeni list Crne Gore", br. 018/19 od 22.03.2019)

Zakon o sudskim taksama ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 076/05, 039/07, "Službeni list Crne Gore", br. 040/10, 073/10)

Zakona o sudskim taksama ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 076/05, 039/07, "Službeni list Crne Gore", br. 040/10, 073/10)

Zakona o privrednim društvima ("Službeni list Crne Gore", br. 065/20, 146/21)

Zakon o šumama ("Službeni list Crne Gore", br. 074/10, 040/11, 047/15)

Zakon o vodama ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 027/07, "Službeni list Crne Gore", br. 073/10, 032/11 047/11 048/15, 052/16, 055/16 002/17, 080/17, 084/18)

Zakon o finansiranju upravljanja vodama ("Službeni list Crne Gore", br. 065/08, 074/10,

040/11, 082/20)

Zakon o putevima ("Službeni list Crne Gore", br. 082/20, 140/22)

Zakon o rudarstvu ("Službeni list Crne Gore", br. 065/08, 074/10, 040/11)

Zakon o igrama na sreću ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 052/04 "Službeni list Crne Gore", br. 013/07, 073/10, 040/11, 061/13, 037/17, 003/23)

Zakon o životnoj sredini ("Službeni list Crne Gore", br. 052/16, 073/19, 073/19)

Zakon o koncesijama ("Službeni list Crne Gore", br. 008/09, 073/19)

Zakon o finansiranju lokalne samouprave ("Službeni list Crne Gore", br. 003/19, 086/22)

Zakoni o završnom računu budžeta Crne Gore 2017 - 2018. godine

Predlog zakona o završnom računu budžeta Crne Gore 2019 - 2021. godine

Zakon o budžetu Crne Gore za 2022. godinu ("Službeni list Crne Gore", br. 144/21, 055/22, 109/22)

Zakon o budžetu Crne Gore za 2023. godinu ("Službeni list Crne Gore", br. 152/22)

Ministarstvo finansija dostavilo je Parlamentarnoj budžetskoj kancelariji na upit podatke za period 2017 - 2023. godine, koji se odnose na prihode od: poreza na kafu; poreza na promet upotrebljavanih motornih vozila, plovnih objekata, vazduhoplova i letilica; poreza na upotrebu putničkih motornih vozila, plovnih objekata, vazduhoplova i letilica i poreza na premije osiguranja.

U Parlamentarnoj budžetskoj kancelariji obavljaju se stručni poslovi koji se odnose na: izradu istraživačkih radova, odnosno analitičkih informativnih materijala i sažetaka relevantnih zvaničnih domaćih publikacija i publikacija međunarodnih institucija na teme od značaja za sprovođenje ekonomske i fiskalne politike, posebno u vezi sa ekonomskim i fiskalnim tendencijama u Crnoj Gori, kao i sa najznačajnijim globalnim tendencijama u oblasti ekonomije i finansija, u cilju podrške radu poslanika; saradnju sa domaćim i stranim institucijama, međunarodnim organizacijama i parlamentarnim budžetskim kancelarijama nacionalnih parlamenata i drugim srodnim službama.

Poseban doprinos u formiranju Parlamentarne budžetske kancelarije pružila je Vestminsterska fondacija za demokratiju uz podršku Ambasade Velike Britanije u Podgorici, u sklopu projekta „Jačanje finansijskog nadzora Skupštine Crne Gore“ (2016-2018), koji je imao za cilj stvaranje stručnog jezgra koje će omogućiti Skupštini Crne Gore da značajnije učestvuje u budžetskom ciklusu, a poslanicima da imaju na raspolaganju podršku prilikom analize i rasprave o ključnim budžetskim dokumentima i zakonima sa značajnim fiskalnim uticajem.

Kancelarija je formirana i započela je sa radom oktobra 2020. godine, kao uža organizaciona jedinica Parlamentarnog instituta, u okviru Sektora za istraživanje, dokumentacione poslove i istraživačku mrežu Skupštine Crne Gore. Novim Pravilnikom o organizaciji i sistematizaciji Službe Skupštine Crne Gore, donesenim u julu 2021. godine, Kancelarija je izdvojena kao samostalna organizaciona jedinica.